

ABONAMENTUL:

Pe un an — — 100 Lei

Pentru instituțiuni:

Pe un an — — 400 Lei

PUBLICAȚIUNILE

se primesc la administrație.

Manuscrisele nu se
înapoiază.

ROMÂNUL

 REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
str. V. Goldiș (f. Românilor)
Nr. 6.

Apare săptămânal.

Redactor resp.:

prof. I. ARDELEAN

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC DIN JUD. ARAD.

ȘI SINGURI

„Numerus valachicus”, fațada în dosul căreia se adăpostesc alte nemulțumiri alte interese, alte veleități decât acelea de a ridica, în mod sincer, națiunea, rămâne, după toate semnele, o lozincă aruncată în vânt cu un nemărturisit scop, care n'a putut fi atins. Dacă în primul moment a electrizat lumea românească, mai târziu, după o sănătoasă chibzuială s'a trecut la ordinea zilei pe-te ea, căci a fost lesne să se constate că-i lipsește perfectă sinceritate și că, în adevăr, este o diverziune.

Intellectualii, comercianții și industriașii dela orașe au primit-o aidoma cu mult optimism. Nu vrem să credem că aceasta s'a făcut și dintr'un sentiment de oportunism și parvenire, ci mai de grabă credem că din cauza unei sincope de clară judecată și subtilă pătrundere. Este și asta dovadă că inteligența și cultura orășanească n ueste destul de sensibilă față de realități. Seismograful inteligenței orășanului s'a tocit în continua agitație publică, în svăcniturile cotidiene caracteristice epocii, când toate energiile cerebrale se angajează într'o întrecere de a trăi cât mai intens.

Altfel a fost privită această problemă de către oamenii dela țară. Acolo mai avem încă ceva sănătos. Acolo s'a păstrat încă vie puterea naturală de discernământ și n'a putut fi alterată nici de mizerie, nici de deșarta imagine a unei vremelnice parveniri și cu atât mai puțin de sârguitoarea convingere încercată de recruții noii idei.

Țăranii noștri, chiar înainte de a fi fost lămurii de magistralul discurs al dlui Ion Mihalache, restit în Delegația Permanență a conducerii centrale, au constatat singuri, dând dovada de un admirabil spirit de pătrundere a chestiunilor publice, că acțiunea dlui Al. Vaida este în adevăr o diverziune și că este pornită din cauza unor nemulțumiri persoanele și nicidecum din cauza unor principii programatice.

Caracteristic și îmbucurător este că țărănimea fără a se abate dela linia democratică a partidului, este hotărâită a merge pe drumul trasat de fireștii săi conducători: Ion Mihalache și Iuliu Maniu, chiar singură, fără conducătorii imediați din centrul județului, dacă aceștia ar înțelege să se ralieze acțiunii dlui Vaida.

Ținuta demnă a țărânimii noastre este vrednică de admirație și este menită să atragă atențiunea celor dela oraș că trebuie să se țină cont, în primul rând, nu numai de interesele maselor dela țară, ci, în special, de indicațiunile lor, căci acestea sunt mai juste, mai echitabile, mai salvatoare și mai salutare.

Țărânimia noastră a dovedit încă odată cât de mult este atașată partidului și conducătorilor săi; că știe că un succes real nu se va putea obține decât mergând pe drumul cel mai drept, respectând comunitatea intereselor. Agricultorii noștri au avut, în aceste zile senzația, că se încearcă încă odată zădărnicierea luptei pentru interesele sale și slăbirea partidului, a singurului partid care îi cunoaște durerile și-i cunoaște nădejțile. S'a mai încercat de către profitorii puterii oculte derutarea acestui partid dela adevărata sa țină și dacă atunci a reuși. Țărânimia e conștie și nu-și va abandona reușii. Țărânimia e conștie și nu-și va abandona propriile interese spre a alerga după „fata morgana” sau după imaginea din oglindă purtată cu măiestrie de către oameni în cari eri se încredea orbește.

În ceea ce privește schimbările din județul nostru țărânimia nu le regretă. Dimpotrivă, le consideră purificatoare și salvatoare.

Ce poate omul alege din plecarea Vaidiștilor?

Reflexiunii pe marginea unei despărțiri

Când cineva este hotărât să-și tradeze cu orice preț prietenii și principiile, va afla totdeauna și timp și ocaziune și motive cari să-i justifice acțiunea. Și cu cât motivele tănuite și intrinsece ale acțiunii, vor fi mai misterioase, confuze ori chiar abominabile, cu atât cuvintele de explicare vor fi mai umflate și mai mari. Precum în societate omul cu vid și neant suflesc ține extrem de mult la luxul exterior care să-i compenseze sărăcia interioară, tot așa și'n ordinea morală, o acțiune prihănită, are lipsă de drapare cu vorbe solemne.

Intr'o zi am citit cu mare bucurie vorbirile înflăcărâte ale Dlor Iuliu Maniu și Alexandru Vaida-Voevod la adresa Dlui Ioan Mihalache și a programului partidului nostru. Imi ziceam; acum s'au potolit toate neînțelegerile. Programul „Statului țărănesc” va aduna în jurul său pe toți democrații sinceri, cari doresc prosperarea țărânimii.

Dar iluziunile și speranțele mi-au fost de scurtă durată. A început să se agite lozincă; „numerus valachicus.” La început credeam că-i vorba de o simplă formulă menită să electrizeze sentimentele cui dorește să se înflăcăreze și amuzeze pe nepusă masă. Apoi văzând că această lozincă voește să devină nucleu pentru program și partid nou, am început s'o analizez.

„Numerus valachicus”, este o oziomă, ca și doi cu doi fac petru. În țară sunt atâtea milioane de minoritari și atâtea de Români, în această proporție numerică să fie distribuite toate muncile intelectuale și fizice în țară, în bănci, în fabrici, în barouri, în corpul medical, ingineresc, didactic etc. Dar în acest etc. dacă nu voești să tragi chiulul lozincii, trebuie să'l continui: în magistratură, administrație, finanțe, căile ferate, regii, ministere etc. Adecă pe ogașul cinstit al acestei lozinci, noi cu drept cuvânt putem fi controlați de minoritari cu distribuirea funcțiilor în Stat. Și de aceea imi zic, lozincă această 'i sinceră numai până unde voim să ne debarasăm de minoritari, de aici în colo începe bunul plac. Adecă voim să introducem ca normă de conduită publică, o mistificare și o nesinceritate.

Sârbi, sunt sigur, n'au afixat o atare dogmă, dar au aflat calea, prin care să naționalizeze aparatul Statului și să înalțe munca națională. Noi am rămas în urmă, pentru că nu totdeauna s'au găsit la posturile de comandă oameni pătrunși de responsabilitatea lor pentru neam și țară. Ai pânea și cuțitul în mână, distribui oficii și beneficii după plac, strângi frâncle ori le lași slobode după cum îți convine și totuși nu'i de ajuns, dorești protecția solemnă alui „numerus valachicus”. Devenim intoleranți, zângănim oțeluri, punem pe pisică clopoței. Pentru ce toate acestea Domnilor? Pentru că ne trebuie imediat lozincă „numerus-valachicus”!

M'am întrebat apoi, pentru ce trebuie să se înroleze, imediat, sub această flamură, toată suflarea Românească, toți țărâni, toți mesteșugarii și nitelectualii? Ce ajută acest „numerus valachicus” lui Petru și lui Pavel, de ce să părăsească oamenii de dragul lui, partidul național țărănesc, cel mai țărănesc din câte pot să existe? Cu ce folosește țăranului acest numerus, când lui îi arde de ieftinirea articolelor pe cari le cumpără și de preț bun la recolta pe care i-o dă Dzeu. Și am constatat, că „numerus vala-

chicus”, nu poate fi de folos pentru țărani, ci numai pentru unii domni, cari n'au slujbe, și zic către cei cari au „mergeți voi ca să venim noi”! Este o vorbă veche: „schimbarea domnilor, bucuria nebunilor”. Pe țăran îl poate bucura numai recolta bună și ieftinirea prețurilor la mărfurile pe cari le cumpără. Dar aceste daruri omul le poate primi numai din mila lui Dzeu și desființarea trusturilor, a acelor înțelegeri între marii comercianți și industriași, cari au consiliu de administrații cu unii domni cari au pe buze; „numerus valachicus”.

Țăranii conștienți să steie pe loc și să-și vadă de treburile agriculturii, stând strânși în jurul Dlui Ioan Mihalache, cel mai țăran ministru și președinte din țara Românească, și în jurul Dlui Iuliu Maniu, cel mai integru și democrat om din Europa, alături de Massaryk, președintele Cehoslovaciei, care nu face parte din nici un consiliu de administrație și trăește mai modest decât oricare din aceia cari profesază, „numerus valachicus.”

Mai este apoi o vorbă; „nici o pasere nu-și scuipă” nu-și spurecă cuibul său, afară de aceia cari, trezindu-se peste noapte în gură cu: „numerus valachicus”, cred că fac bine dacă spun, despre tovarășii lor de ieri, că sunt răi Români, că bolșevizează lumea, dând țăranilor prea multe drepturi, că prea uită de scopurile superioare ale Statului, când lasă lumea în pace și nu terorizează pe minoritari.

Noi suntem conștienți de datorile noastre de Români și nu ne trebuie lecții dela aceie cari văd cai verzi pe pereți și cred că tot ce zboară să mănâncă. Pe țăran trebuie să'l faci părtaș la viața integrală a Statului, să'l luminezi, disciplinezi și cultivi, iar nu să'l otrăvești cu agitări de ură în contra semenilor săi, fie chiar și de alt neam.

Adevărul este că cei cu „numerus valachicus” au căutat și găsit o formulă, ca să se despărță de tovarășii de ieri și să încerce imposibilul: „decapitarea Dlui Iuliu Maniu și discreditarea ori eliminarea Dlui Ioan Mihalache din viața publică a României-Mari. Dar această lovitură va ricoșa și va scoate la iveală multe dedesupturi pe cari conștiința neamului nu le mai poate suporta. Drum bun Dlor Vaidiști; va sosi ceasul când veți regreta că ați abandonat calea dreaptă și vă veți căuta refugiul ca făina orbul, în toate partidele a căror joc sinistru îl faceți astăzi! Orice lege morală are o sancțiune și trădarea fraților de arme, de convingeri și de luptă, nu poate avea ca rezultat decât un tragic și lamentabil sfârșit.

Conștienți, disciplinați și hotărâți, vom ști să trecem și acest hop, care ca mâine va apărea în toată golătatea lipsită de sens, ca o diverziune greșită, dar menită să încerce distrugerea partidului național-țărănesc, spre bucuria celorlalte partide, cărora le pare bine.

B.

Citiți și răspândiți
„ROMÂNUL”

Ziarul „Curentul“ falsifică adevărul Fals sau rea credință ?

Ziarul „Curentul“, referindu-se la ultimele evenimente din sânul partidului național-țărănesc afirmă unele lucruri cari nu fac cinste unui ziar de mare tiraj, serios informat.

Lăsând la o parte afirmația neîntemeiată și prematură, făcută mai înainte, că organizația de Arad a part. național-țărănesc urmează pe dl. Vaida. Lăsând la o parte faptul că ceea ce s'a fost afirmat a un neadevăr atunci ca și acum, suntem în măsură să spunem că, în ceea ce privește, publică informații mincinoase, false.

În numărul său din 27 Martie a. c. Curentul anunță ca aderenți la acțiunea Vaida pe dnii dr. Bărsan din Buteni și Josif Păcurariu inv. în Săvârșin. Or, dl. Dr. Bărsan ne-a trimis o scrisoare, sub semnătură proprie, cu data de 27 Martie că nu va urma acțiunii Vaida și că rămâne credincios progr. partidului și conducerii centrale. Deasemenea dl. Josif Păcurariu a venit personal și a desmintit afirmația Curentului, fiind foarte indignat de acest procedeu.

Nu știm cine este corespondentul ziarului Curentul, pentru Arad și ne place să credem că acest ziar nu se pretează la astfel de fapte degradante decât indus în eroare.

Fals sau rea credință, Curentul trebuie să știe că opinia publică nu poate fi informată cu stiri mincinoase, fără consecințe neplăcute pentru ziar. Privind chestiunea și sub raportul formării opiniei publice pe care ziaristica o încearcă, deasemenea cred că se știe că se militează pentru o cauză moartă când prezinți opiniei publice, ca adevărate unele lucruri despre care această opinie știe deja că nu sunt adevărate.

Nu știm ce interese o fi având Curentul sau corespondentul său din Arad, dar putem spune că, dacă continuă a publica informații neadevărate ziarul își face un deserviciu care nu va întârzia să se facă simțit.

Cetitorii sunt foarte sensibili. Aceasta o spune un cetitor obișnuit al Curentului.

Ce trebuie să știe țăranul român din politică

de MOȘ TRĂSCĂU

Continuare din No 2

Parcă aud însă pe frații țărani cum imi și taie vorba :

Ho, ho, moșule! E ușor să vorbești; dar când este vorbă de treabă, ai să vezi și dale te incurci și nu mai ști pe care să alegi dintr-afătea partide câte au răsărit la noi.

Alegerea este și mai grea, când stai să ascuți pe fiecare Toți ne spun vorbe frumoase. Și noi cari uităm repede ce au făcut până acuma, ne minunăm de atâta dragoste câtâni se arată și ne zăpăcim de abinele. Avem sau nu avem dreptate Moș Trăscău ?

— Aveți fraților! Cum să nu aveți ?! Dar chestiunea stă altfel Simplu de tot ca „bună ziua“. Și iată cum: sunt multe partide în țară pentru că sunt multe feluri de oameni; sunt multe categorii de cetățeni. Sunt și multe feluri de interese și fiecare dă naștere la că, te un partid. Avem în țară: țărani, negustori-bancheri, muncitori în fabrici și oameni cari nu se ocupă aproape cu nimica. Fiecare cu interesul lor, pe care nu-l pot atinge decât unindu-se într-un partid. Așa, țărani au partidul lor, național-țărănesc; orășenii, adică industriașii, negustorii, și bancherii au și ei partidul liberal și încă câteva mai mărunte; iar cei ce trăiesc ca păduchele pe spinarea altora sunt amestecați în toate partidele.

Să fiți înțeleși că aproape toate partidele sunt românești. Ce gândiți dăstră, că dacă vin la putere partidele industriașilor bancherilor și negustorilor o să taie gâtul țăranilor ?! Nu, fraților, pentru că nu pot. Dar nici mult bine nu fac țărănimii. Aceste partide se îngrijesc mai mult de ai lor, ca să trăiască bine. Le dă voie să vă sărăcească cu cămă-tă mare, cum ați plătit înainte de conversiune; le dă voie să pună prețuri mari și fixe la mărfurile fabricelor, cum bine știți că este și în prezent. În același timp țăranul trebuie să muncească o săptămână întreagă, nemân-cat, sau să vândă 30 de găini grase ca să poată cumpăra rafuri pentru roatele dela cărușă (cocie). Nu legă sesc nici o vină. Partidul național țărănesc face la fel. Se îngrijește mai mult de interesele țăranilor. Așa este în lume: fiecare cu ai săi ține mai mult. Partidul nostru fu la putere numai trei ani și făcu mult bine pentru popor. Toată lumea știe că sub guvernarea partidului nostru poporul s'a simțit mai liber și a plătit dări mai mici. Și încă, partidul nostru n'a putut face tot binele pe care l-a voit deoarece a trebuit să repare stricăciunile făcute de alții, în averea țării.

Partidul național-țărănesc a luat guverna-

rea într-o vreme când țărănimea a ajuns în sapă de lemn din cauza politicei liberale care lăsase frâu liber speculanților ca să jupoaie poporul. Trebuia un timp lung de guvernare ca să poată fi îndreptată situația.

Aztăzi sunt iarăși liberalii la conducere; dările s'au mai mărit, mărfurile din fabrici s'au mai scumpit; dar prețul vitelor dăstră și al grâului și cucuruzului este tot de baljocoră.

Și un prost poate înțelege că partidul liberal nu este partidul țăranilor. Liberalilor nu le pasă de sărăcia poporului.

Va urma

J A L E

Apoi iar frate plugare
Incepură zile-amare
Incepură zile grele
Ca să ne luptăm cu ele;
Iar veniră aști ciocii
Să ne-apese mai greoi.
Și ne-or chinui mult poate
În năcazuri pân' la moarte...
Oare noi nu-i știm demult
Că de ce țolos ne sunt ?
Când ne dădeau pe'mprumut
Cu dobânzi ce ne-au durut ?
Sleji de puteri suntem
Azi nimic nu mai avem.
Ei nu poartă-a noastre grije,
Ba ne fac și de rușine,
De rușine la străinul
Neam cu Pișta nost vecinul.
Sărăcia așa ne poartă
Ca și vântul frunza moartă,
După ce cade și pică
Uscată și vestejită,
O aruncă peste lunci
În morminți fără de cruci
Românie! Românie!
Leagăn scump sfânt de mândrie;
De mândrie românească
Și virtute strămoșească
Unde-s lîi tîi cei buni
La cărmă ca să ni-i puni;
Ai tîi lîi adevărași
Să aibă milă de frași.

Ioan Pucea Șimand, plugar

Inarmările Germane

În momentul de față, 70 la sută din fabricile din Germania lucrează pentru producerea materialului de război.

Fabricile de mitralere lucrează fără întrerupere zi și noapte.

Uzinele pentru fabricarea benzinei sintetice au fost mărite și randamentul sporit considerabil. Acelaș lucru se poate spune și despre toate celelalte ramuri de producție, care lucrează pentru complexarea depozitelor de materiale de război.

Germania cumpără cantități importante de conserve, și în special, de sardele din Portugalia.

Industria aeronautică fabrică 15 avioane pe zi, astfel că Reichul va dispune în trei luni de 1.500 aparate.

După ce a examinat valoarea convențiilor militare pe care Franța le-ar putea încheia cu unele puteri străine, guvernul german a înțeles că Reichul trebuie să se bizue pe propriile sale mijloace.

Prea mărirea... cepei

Revista italiană „La salute e l'igiene nelsa famiglia“ (sănătatea și igiena în familie), publică, în ultimul său număr, un adevărat imn închinat cepei.

Ceapa, scrie această revistă, nu servește numai ca legumă pentru supe, fripturi și toate celelalte produse ale artei culinare, ci mai este și un mijloc natural și ideal de vindecare.

De exemplu la răceli puternice și tuse, răgușeală și alte simptome puțin plăcute, nu se poate recomanda ceva mai bun decât o ceapă bine fiartă sau friptă. Acest leac excelent nu poate fi recomandat destul de călduros; luat în cantități suficiente, la începutul unui guturaiu poate înlătura o afecțiune puternică a organelor respiratorii.

Copiilor și doamnelor să li se dea de trei sau patru ori pe săptămână cepi proaspete crude; dacă nu sunt proaspete și subțiri, să li se dea cel puțin cepi fierte. Pentru multe boli, ceapa este un leac excelent; dacă se pune o bucată mică de ceapă proaspătă pe un urciur pe punctul de a se produce, inflamația dispare extraordinar de repede; la emoragia nasală, deasemeni, o ceapă tăiată mărunt și pusă pe ceafă ajută foarte mult. Nervi dispar adesea dacă li frecăm cu o bucată de ceapă sau dacă li stro-pim cu zeamă de ceapă.

Tot așa s'ar mai putea enumăra multe despre eficacitatea cepei ca mijloc terapeutic; în orice caz, buna gospodină și mama de familie care ține la binele alor săi și se ocupă serios de igiena căminului său, să-și amintească într-una că, în foarte multe cazuri, ceapa face adevărate minuni, încheie revista italiană.

ȘTIRI

D. Gömbös se simte iarăși bine. A luat majoritatea mandatelor în alegerile ce s'au sfârșit. De aci încolo nu va mai reține pe leaderii politici din Arad lângă aparatele de radio ca să-i învețe puțină demagogie și să le cietască programe de guvernământ din sute de puncte. Se va nizuși însă să ne asalteze mereu cu răsuf-lata chestie a revizionismului de care dlui nu se poate despărți.

Prietenii noștri dela nord, aceia, cari din bună voința lui Ștefan cel mare, ne-au arat, în lipsă se altă treabă mai bună, Dumbrava roșie, fac politică isteată. Declară că Polonia este pă-trunsă de o adâncă dragoste pentru pacea Europei. Asigură pe d. Eden, prin cuvintele dlui Beck, ministrul de externe polonez, că dorința ei, a Poloniei, este ca guvernul englez să reu-sească a realiza armonica colaborare între na-țiuni: În timpul acesta nu se lasă cătuși de pu-țin îndepărtată de războinica Germanie a lui Hitler. Chestie de sinceritate.

Că Coroiu va umfla pușcăria e lucru făcut. Dar ce va fi cu jandarmeria al căror proces este în curs de desbatere, nu știm ?! Nici n'avem cu-răjul să ne exprimăm vre'o părere căci ni e tea-mă ca nu cumva mâine să avem fericirea să fim păziți de al de Coroiu, tot de domni din jurul generalului Dumitrescu. Ș'atunci, vai de noi păziții.

Intrunirile național-tărăniste dela Cluj și Sibiu

— Adevărata față a vaidiștilor se arată —

LA CLUJ

Sâmbătă, 30 Martie, a avut loc întrunirea conducerei provinciale a partidului național-tărănesc la care au participat și dnii *Ion Mihalache*, președintele partidului, *Iuliu Maniu*, *Mihail Popovici* și alții.

Un grup de tineri puși la cale de oamenii dlor *Al. Vaida* și *Viorel Tilea*, profitând de venirea dlui *Ion Mihalache* la Cluj, pe care d. *Vaida* pe semne îl socoate de cel mai puternic adversar al său, au încercat, o manifestație ostilă, lucru care n'a reușit. Când conducătorii și participanții congresului provincial s'au îndreptat spre localul clubului au aflat cu surprindere că oamenii dlui *Vaida* au ocupat de cu vreme localul cu intenția de-a împedea ținerea ședinței acolo. Atunci un grup de tineri credincioși partidului au plecat la club spre a înlătura pe nechemăți. Dar ordinul primit de aceștia a fost strict căci ei n'au cedat. Au devenit agresivi. Urmarea a fost o încăerare din care unii vaidiști (mâna lui Dumnezeu) s'au ales cu leziuni.

Congresul s'a ținut în altă parte. La acest congres au vorbit dnii *Ion Mihalache*, *M. Popovici*, care a fost ales de președinte al Ardealului în locul dlui *Vaida* și *Iuliu Maniu*.

D. *Iuliu Maniu* a arătat în cuvântarea dsale că partidul național ardelenesc s'a unit cu partidul țărănesc din v. regat pentru că președintele acestuia d. *Ion Mihalache* era întruchiparea democrației și țărănismului integral. Partidul ardelenesc cu un trecut de 90 de ani se afla pe aceeași linie ideologică cu partidul țărănesc de peste munți. Programul era acelaș: *naționalism, democrație și țărănism*.

LA SIBIU

Duminecă, 31 Martie, conducătorii partidului nostru au mers la Sibiu ca să țină întrunirea convocată pentru această zi.

Aici vaidiștii în frunte cu d. *Viorel Tilea*, ridicat la rangul de mare somitate politică de însăși d. *Iuliu Maniu*, trebuia să dea o netăgăduită dovadă de dragoste ce o poartă dlor *Vaida* și *Tilea*, precum și faimoasei lozinci „*numerus valachicus*“, și trebuiau să facă mărturia că sunt contra țaranului *Ion Mihalache* și democratului *Iuliu Maniu*.

Au încercat să intre în hall-ul hotelului unde au fost tras dnii *Mihalache* și *Maniu*. N'au reușit. Au fost îndepărtați cu toată blândețea. Aceasta s'a petrecut Sâmbătă seara la sosirea fruntașilor dela Cluj.

A doua zi, după ce toată noaptea au băut vin-ars (rachie) și după ce luaseră jumătate din simbria de 500 lei ce li se promisese dacă vor pune la cale și vor executa agresiunea împotriva dlor *Mihalache* și *Maniu*, s'au introdus cu două ceasuri mai de vreme în sala teatrului „*Thalia*“ unde urma să aibă loc întrunirea. Erau cca 80—100 vaidisto-tiliști.

Când țaranii veniți din satele din jurul Sibiului, în număr de vreo 3000 auzind de această îndrăzneală hotărât au să-i scoată din sală cu forța

dnii Mihalache și Maniu i-au oprit spre a evita orice eventuală vărsare de sânge.

S'a hotărât apoi să-i lase pe vaidisto-tiliștii în sala închiriată înainie și să se țină adunarea în altă parte a orașului în sala „*Trei Stejari*“.

Vaidisto-tiliștii aflând de aceasta și crezându-se așa de tari încât i-au înfricat pe național-tărăniștii veniți la adunare, s'au dus în fața hotelului *Bulevard*, unde locuiau dnii *Maniu* și *Mihalache*. Scopul le era să-i împiedece să meargă la întrunire. Au început să vociferese și să țipe, huiduind pe dnii *Mihalache* și *Maniu*.

Le-ar fi reușit vaidisto-tiliștilor să împiedece fruntașii de-a merge la adunare, căci ce pot face 2 oameni contra 100 de turmentați, pe cari nici cuvântul blând a lui *Christos* nu i-ar fi putut împiedeca să execute ordinul primit.

Socoteala lor a fost stricată, căci aflând țaranii adunați la „*Trei Stejari*“ de această nouă îndrăzneală a bătăușilor s'au, dus călăreți și pedestrii, la hotelul *Bulevard* ca să deschidă drum conducătorilor lor.

Călăreții înainte. Inceț. La pas Vaidisto-tiliștii au crezut că e vorba de o defilare, nu s'au impresionat. Așteptau să trească defilarea ca să continue a sluji pentru banii primiți. Deodată, când au fost înconjuțați de-a-binelea, călăreții au dat pintenii cailor și au sărit între bătăuși. Ce scăpa dintre cai cădea în mâna pedestrilor.

Rezultatul: 4 vaidisto-tiliști grav răniți, restul bine bătăuși.

Dacă n'ar fi intervenit la timp dnii *Mihalache* și *Maniu* să-i scoată din mânițe țaranilor se producea moarte de om.

Rușinea Sibiului de a manifesta ostil față de *Ion Mihalache* și *Iuliu Maniu* a fost ștearsă de țaranii din jur. Acești țaranii au declarat: Ardealul nu îngăduie trădare.

Din *Mihalache* și *Maniu* au vorbit întordeauna blând și împăciuitoare la adresa dlui *Vaida*. La blândețea lor s'a răspuns, atât la Cluj cât și la Sibiu, cu brutalități. Dar la Sibiu ca și la Cluj li s'a aplicat corecția binemeritată.

Intrunirea.

După lecția aplicată vaidiștilor întrunirea a avut loc la *Thalia*. A vorbit d. *Mihail Popovici* președintele organizațiilor ardelenesc, d. *Ion Mihalache*, care cu toate cele petrecute, a declarat că mai speră într-o înțelegere între rădăciți.

D. *Mihalache* a mai vorbit despre statul rațional țărănesc, despre industria națională și s'a declarat:

„*Partidul nostru e dinastic și constituțional. Iubim pe M. S. Regele, căci noi toți doar am luptat pentru*

CRONICA

INTERNE

În toată țara întruniri. Acelea însă cari atrag atențiunea și sunt urmărite cu interes sunt întrunirile partidului național-tărănesc la cari participă și dnii *Ion Mihalache* și *Iuliu Maniu*. Aceste întruniri atrag curiozitatea pentru că ele constituiesc însăși procesul de purificare a partidului. Dnii *Mihalache* și *Maniu* vorbesc frumos, omnește și împăciuitoare despre d. *Vaida* și acțiunea sa, iar d. *Vaida* cu d. *D. R. Ioaniteșcu* aduce la Sibiu bătăși specialiști din *Vlașca* spre a-i snopi pe foștii tovarăși de luptă. Dar specialiștii s'au dovedit a fi prost pregătiți căci știința lor a dat greș în fața țaranilor sibieni și fâgărășeni indignați de această ne mai pomenită provocare. Tot mai are d. *Vaida* nevoie de specialiști străini.

Bugetul țării se votează așa cum l'a conceput vistiernicul d. *Victor Antonescu*. Înarmarea oșterii este lucru asigurat prin cuvântările rostite în parlament. Nu știm însă cu ce se vor înarma țaranii noștri când vor veni receptorii să încaseze nouile impozite de care ne-a vorbit la radio — sistem *Gömbölini* — d. *G. Tătărescu*. Da, știm, pentru înzestrarea armatei totul, dar e sigur că totul va fi utilizat în folosul înarmării?

N'am vrea să credem că contribuabilii vor lua drumul lui *Coroiu*, căci, oricât de isteț a fost banditul tot a fost capturat. Și acesta este un eveniment vrednic de înregistrat. Din mulții tâlhari ce-i avem barem pe unul să-l prindem. Ni e teamă însă să nu fie cel mai puțin păcătos.

EXTERNE

Se vede că afacerea cu răpirea oamenilor e rentabilă, căci germanii, după relatările din *Elveția*, au organizat prin agenți secreți răpirea refugiaților și readucerea lor în *Germania*. Această organizație a răpit și pe ziaristul *Berthold* care a produs un proces între *Elveția* și *Germania*.

Grecii n'au ucis în războiul civil decât o pică neagră. Iată de ce s'au infuriat așa de mult și au început să condamne fără speranțe de grație, pe mai mulți dintre autorii morali și conducători ai revoluției capturate.

Călătorii miniștri ai *Angliei*, dnii *John Simon* și *Eden*, cutreerând țările spre a culege informațiuni asupra situației internaționale, vor trebui să recunoască că vizitele lor la *Berlin*, la *Mosca* și *Varșovia* n'au avut formecul să îmbunătățească situația. *Mosca* aderă bucuroasă la proiectul pact orientat. Ba, crede că ar fi bine ca acest pact să se extindă și să devină o înțelegere europeană, care să asigure pacea pe continent, printr'o securitate generală de neagresiune.

În timp ce tovarășii dela *Mosca* duc o politică de bună înțelegere — vorbele lor ne spun asta — *Berlinul* de-lară că se'n-armează și introduce obligativitatea serviciului militar. Și asta o declară acum când se știe că *Germania* este înarmată până'n dinți și că până și copiii din leagăn știu să mânuiască cu dibăcie mitralierele.

După d. *Simon*, abesinienii ar avea rolul să provoace în întunecoasa lor țară un război care să ne arză tot pe noi bieții europeni. Sărmana *Europa* a îmbătrinit așa de mult încât a ajuns în mințile copiilor și de batjocura eleganților desculți.

îndepărtarea provizoratului care era Regenta.

D. *Iuliu Maniu* a spus adresându-se dlui *Mihalache*: „*Câtă durere când am văzut că s'a căutat să se împiedece intrare dtale în sala asta. Conștiința acestui popor a luat cu asalt această sală. A dat înlături pe cine s'au pus curmezis.*

D. *Maniu* a încheiat strigând: „*Jos Camarila! Jos grangurii!*

A cumpăra haine e chestie de încredere

Cumpărați la MUZSAY Arad

Cea mai eficientă sursă de încredere. Cu carnetul „Mercur“ în preț de bani gata

Lăsați Buteniului judecătoria!

De câțeva vreme se agită, din nou, chestiunea mutării judecătoriei de ocol din Buteni la Șebiș. În urmă cu câțiva ani — ni se pare d. deputat Ioan Groza, fusese acela care lansase ideea de a văduvi de această instituție frunțașă comuna Buteni; acum d. Ioan Groza prefectul județului, se sesizează de aceeași chestiune.

Înțelegem preocupările local-patriotice a dlui prefect de a ridica comuna Șebiș, unde desigur, se va retrage să-și continue meseria de medic, când va înceta să fie șeful județului.

Nu înțelegem pentru ce nu-i poartă aceeași grijă comunei Buteni pentru care ar trebui să aibă tot alăta dragoste în calitatea sa de părinte a varmegiei. Căci, dincolo de preocupările politice actuale și deasupra interesului de-a avea, peste câteva luni, mai mulți parteneri la un „calaber“ sau „pocker“ există cruda realitate peste care nu se poate trece. Este, imperativul existenței Butenilor ca localitate cu un trecut național vrednic de admirația tuturor. De această existență se leagă mizera existență a butincenilor.

Această comună neoaș românească, care n'a putut fi pângărită de nici o încercare exercitată asupra ei, cu scopul de a-i șterge complect sau de a-i întuneca măcar specificul, a trecut prin grele epoce.

De demult Buteniul era reședință de plasă; toate autoritățile erau stabilite acolo. O dezvoltare extraordinară își luase cursul. Buteniul devine mare, cum i se zicea pe unguște.

Deodată se ivește un concurent în acest curs de dezvoltare. Era Șebișul de azi. Un sătuleț neînsemnat, ce dispărea în umbra frunțașei comune, care a avut fericirea să găzduiască o serie de conți și nobili, cari se perindeau ca proprietari ai unei moșii din hotarul său. Când se construiește linia ferată Arad-Brad autoritățile maghiare lasă la 5 km. distanță româneasca și frunțașă comuna Buteni pentru a sprijinii satul Șebiș cu conte și populație mai mult maghiară. Și Buteniul care după statistica din 1910 număra 3932 locuitori valahi și maghiari (câteva familii de funcționari) față de 2596 loc. maghiari, valahi și nemți ai Șebișului, decade mereu. I se ia cu pretextul că n'are gară, prefura, apoi garda financiară și înfloritoare comună decade și mai mult.

Luarea gării, în favoarea Șebișului, a preturii și a gărzii financiare s'a făcut cu scop determinat și pentru motive cari azi nu mai subzistă căci românismul Butenilor de azi nu mai poate supăra și, credem, nu mai supără pe nimeni.

D. Prefect știe că această comună mereu vitregită de regimuri, maghiare și române are la o populație de cea 4000 locuitori un hotar de 3500 jugăre mici. Știe deasemenea că așa prezentându-se lucrurile de fiecare cap de locuitor se revine pentru asigurarea existenței venitul de pe mai puțin de 1 jugăre mic. Fără negoț cu animale, cu produse animale și produsele casnice, populația acestei comune ar fi condamnată la moarte prin inaniție. Știe și aceea D. Prefect Groza că cei mai apropiați clienți ai țăranelor butincean, pentru produsele sale, sunt puținii funcționari publici din comună. D. Prefect știe că femea butinceană se scoală în zori de zi ca să mulgă laptele spre a-l duce în fiecare dimineață la intelectualul din celălalt capăt de sat pentru cei 2 lei și 50 de bani.

Câtă zoală și câtă grijă pentru o nimica toată! Dar această nimica asigură un trai mizer de pe o zi pe alta. Știu că, în mândria lor butincenii, cefind acest articol, se vor simți jicniți, dar acesta-i adevărul.

Un singur decor mai are Buteniul: judecătoria. O singură instituție care dă pulzație vieții din Buteni și-l scoate din comunul specific satului. În jurul ei se mai simte o miș-

Zeloșii fiscului

Un caz de șicană ce reclamă sancțiuni

Nu contestă nimeni că parte din contribuabili neglijează datorițele lor de a-și achita, la termenele legale, impozitele și din aceasta cauză organele fiscului sunt nevoite să recurgă la mijloace de constrângere. Totuși aplicarea acestor mijloace nu pot degenera în acte de șicană și nu justifică procedura unor agenți de urmărire de a exercita o adevărată prigoană împotriva membrilor partidului național-țărănesc. Zi de zi mi-se semnaleză cazuri stranii despre felul în care sunt tratați bieții țărani de către unii agenți de urmărire ai fiscului. Dintre toate aceste, cazul descris mai jos stârnește o adevărată revoltă în sufletul oricărui cetățean spre a fi astfel cunoscut și de autoritățile competente.

Țăranul Scrob Pavel din comuna Luguzău No. 34. îmi relatează următoarele:

La 28 Februarie a. c. un agent de urmărire dela agenția fiscală Târnova, după nume nu-l cunoaștem, dar este de statură mică și gârbovit de spate — însoțit de șeful postului de jandarmi din comuna Silindia, a descins la locuința lui și arătându-i scopul venirii: sechestrul pentru neplata impozitelor, țăranul Scrob Pavel i-a cerut să-i comunice suma de plată. I-s'a răspuns: 1900 Lei. La aceasta Scrob Pavel a obiecționat că a mai achitat deja 1700 Lei și cu aceea ocaziune i-s'a spus că ma iare de plată 500 Lei. Fiește, la aplicarea sechestrului, nu se angajează discuții cu urmăritii și atunci agentul de urmărire a voit să procedeze la sechestrul. Constrâns de aceasta, Scrob Pavel i-a oferit 1200 Lei, iar pentru rest a solicitat o amânare de o săptămână, relevând agentului că tocmai în acele clipe fiica sa „era în durerile nașterii“ și să fie cu considerare la aceasta împrejurare, iar ca să-i demonstreze aceasta, i-a deschis ușa dela camera în care era fiica sa, împreună cu moașa Popa Lena. Agentul de urmărire a intrat acolo, dar nu s'a lăsat impresionat de chinurile de naștere ale ficei țăranelui nostru, și nici de rugămintea stăruitoare a acestuia, ci — luând cei 1200 Lei, a procedat la ridicarea pernelor și hainelor din chiar aceea cameră, printre cari și trusoul pregătit pentru noul născut. Văzând Scrob Pavel că nu-i rost de a obține o amânare, i-a oferit agentului să sechestreze — pentru restul de 700 Lei 1500 kg. grâu sau 2000 kg. porumb ce avea pe podul casei. „Nu tu îmi vei dicta — zise agentul — ce să cuprind“ și le-a ridicat. Atunci câștigă — repede — 1000 Lei în împrumut dela un sătean al său și a predat agentului și acești bani, care apoi i-a restituit diferența, declarând că a achitat complect impozitele. Urmarea ar fi fost, ca agentul să plece, lăsând pe loc pernele și celelalte obiecte. Dacă făcea astfel, și-ar fi îndeplinit numai datorița de agent de urmărire, dar nu-și îndeplinea și datorița de agent liberal. Desigur, țărăniștii trebuie exterminați și în acest scop de ce nu s'ar angaja și dânsul? Așa a ridicat pernele și celelalte obiecte și în plus a voit să mai ridice și două roți dela carul lui Scrob Pavel. Acesta protestează și îi pune în vedere că a plătit tot cât i-s'a cerut și să-i lase în pace carul. La aceasta zelosul agent îi replică: „tu ești cel mai mare național-țărănist din Luguzău și vreau să te satur de țărănișm“, și a încercat să scoată roțile dela car. Avuse ghinionul, însă, de a nu le putea scoate, deoarece, afirmativ, domnia-sa ar fi făcut și școala de notar, unde n'a învățat meșteșugul de rotar. Atunci ordonă șefului de post de jandarmi — care sta

care; advocași, funcționari și împricinași se agită între pereții săi și sub zidurile sale. Ea este cordul vieții din această comună. Când ea pleacă pleacă advocași, funcționarii și împricinași și Buteniul, falnicul Buteni de altădată moare.

Dacă interese românești o vor acesta atunci fie, dar dacă alte interese militează pentru umilirea vredniciei de pe alte vremuri, atunci trebuie să ne opunem. Ș'o vom face chiar dacă va trebui să sacrificăm.

pasiv până atunci și savura șicana agentului — să-i dea un ajutor. Șeful de post gata pentru executarea ordinului, îmbrânci pe unul dintre spectatori, care scoase roțile și plecară, cu toate rugămintele primarului Blaj Nicolae și a învățătorului Leștaru Ioan de a renunța la acest plan mârșav de șicană și tortură sufletească, în preajma unui act de naștere.

Va să zică fiscul era deplin asigurat și cu 1900 Lei datorăți și cu pernele, hainele și roțile dela car.

Bietul Scrob Pavel s'a luat după dânsii, cerându-le insistent să-i restituie obiectele și avertizându-i că duc și hainele confecționate pentru nepotul său, așteptat tocmai atunci să se nască. Nici de data aceasta nu cedează agentul de urmărire, ci ca să fie șicana și mai intensă, a intrat cu șeful de post de jandarmi la via călugări lor minorități, unde a tras un chef până seara când apoi s'a dus la primăria din Silindia și aici pe la orele 10 i-a restituit lui Scrob Pavel din Luguzău toate lucrurile sale.

În fața acestui caz ce te umple de indignare întreb: unde și ce suntem? Dacă în adevăr Scrob Pavel prin plata sumei de 1900 Lei și-a achitat impozitele, ridicarea obiectelor sale violează și legea penală. Statul nostru este un stat de drept care garantează și exercițiul dreptului de a se percepe veniturile publice în marginele legii corespunzătoare. Așa fiind, abuzurile trebuie sancționate, iar în acest scop să binevoiască organele competente să se sesizeze; să se ancheteze și sancționeze cazul de mai sus și să se ofere astfel satisfacție și celor expuși la prigoniri și șicane nemeritate!

Nu acuz pe nimeni de reavoință; dar atâta timp cât nu se înfrânează pofta nesățioasă a unor hiperzelosi agenți de urmărire, — cari au cutezanța de a se afișa drept valori guvernamentale prin declarațiile lor necumpănite și prin faptele lor contrarii situației lor de funcționari publici, ne permitem a bănui existența unei puteri ascunse care urmărește denigrarea ideii național-țărănișmului și prin acte de șicană de felul celui expuse mai sus. De aceea, — fără a înceta de a ține trează în conștiința țăranelui datorița cetățenească de a achita impozitele — credem aplicarea măsurilor legale față de cei în afară de lege!

Vasilie Voștinariu

N. R. S'ar putea să avem și noi chef, într'o bună zi, să-l săturăm de politică pe gârbovitul agent fiscal, care n'a fost capabil să nvețe la școala de notari cum se scoate o roată de car. Îl asigurăm de pe acum că n'o să se bucure. Dacă e funcționar public îl sfătuim să nu nite această împrejurare oricât de prost ar fi.

Un ziarist german răpit

Ziaristul german emigrat în Elveția Berthold Jakob a fost răpit și dus în Germania. E lesne de înțeles că această faptă a hitleriștilor a produs mare senzație, Guvernul elvețian a intervenit la Liga Națiunilor iar ministrul Elveției la Berlin a protestat la Ministerul de Externe german. Aci i s'a spus că Berthold a fost deținut pe teritoriu german.

Poliția din Paris făcând și ea cercetări în această misterioasă afacere, care se ascundea cu afacerea Kutjepoff pusă la cale de bolșevici, a reușit să identifice autorul moral al răpirii în persoana unei doamne Wesermann, care însă n'a putut fi deținută deoarece, ca să scape de urmările legii, s'a otrăvit.

CITIȚI „ROMÂNUL“

Tiparul CONCORDIA Institut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad, Strada V. Goldis Nr. 6